

Lokal og Social

Tre perspektiver på idrætsforeningen Nørrebro Uniteds forhold til sit lokalsamfund

ASKE TYBIRK KVIST

Denne artikel udforsker, hvordan Nørrebro Uniteds forhold til sit lokalsamfund har udviklet sig gennem foreningens 15-årige levetid. På baggrund af fem års aktionsforskningsbaseret insiderengagement, etnografisk feltarbejde og foreningshistoriske interviews stiller undersøgelsen skarpt på tre strømninger i forholdet gennem et analyseapparat, som skitserer hhv. foreningen 1) som fælles-forvaltet ressource, 2) som forpligtet fællesskab og 3) som integreret del af den lokale og sociale infrastruktur. Artiklen argumenterer for, at hvis foreninger skal spille en central rolle i deres lokalsamfund, bør idrætsforskningen styrkes med åbne og eksperimentelle undersøgelser af, hvad der er på spil fra foreningslivets perspektiv.

ASKE TYBIRK KVIST

Erhvervs-ph.d.-studerende ved Nørrebro United og
Institut for Mennesker og Teknologi, Roskilde Universitet
Forskningsgruppen Mobility, Space, Place, and Urban Studies (MOSPUS)
asketk@nbunited.dk

INDLEDNING

I den offentlige samtale fremhæver politikere fra højre til venstre, at et stærkt foreningsliv er centralt for et stærkt lokalsamfund (Tefaye & Møller 2020, Mercado 2023, Engel-Schmidt et al. 2023, Enhedslisten 2019). Der igangsættes talrige fondsfinansierede filantropiske projekter, landsdækkende og kommunale indsatser for at styrke foreningslivets udbredelse og inklusion af forskellige målgrupper med støttebehov i foreninger (Københavns Kommune 2023, Red Barnet, Nordea Fonden). Derfor er der stor efterspørgsel på forskning om idrættens og frivillige fællesskabers udbredelse og status (Boje et al. 2006, Ibsen et al. 2017, Høyer-Kruse 2023, *Bevæg dig for livet* 2023, *Epinion* 2023, Espersen et al. 2021, Christensen og Christensen 2021). Denne forskning indfanger og måler på forskellige måder på komplekse størrelser som f.eks. social kapital og inklusion i foreningslivet, som er politisk eftertragtede kvaliteter, men svære at få greb om, planlægge og opdyrke systematisk (Ryom 2017, Sherry & Raw 2022, Hall & Reis 2018).

Samtidig dokumenterer en voksende litteratur af kritisk idrætsforskning, at fortællingen om foreningsidrætten som et entydigt gode for alle i et lokalsamfund ikke altid er rigtig i praksis, hvor forskellige grupper ekskluderes, ikke trives optimalt eller ikke opdyrker brede lokale fællesskaber gennem foreningsidrætten (Agergaard & Karen 2023, Bundgaard et al 2024, Wenner 2022). Den kritiske forskning identificerer bl.a. strukturelle forhold, som begrænser foreningslivets indfrien af målsætningerne om styrkelse af den sociale sammenhængskraft.

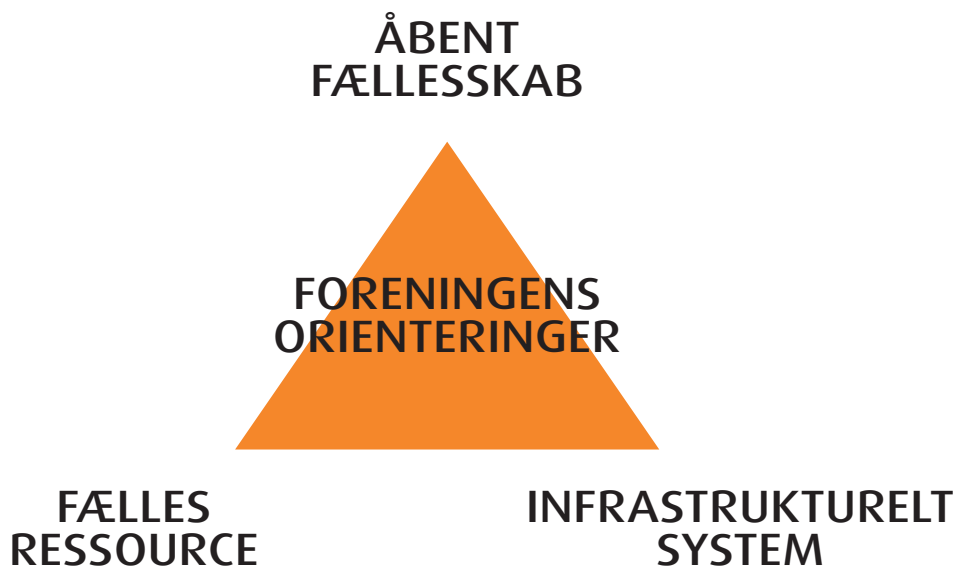
I denne artikel vil jeg supplere denne kritiske forskning med en analyse af, hvordan forholdet mellem idrætsforening og lokalsamfund kan artikuleres, og hvad der er på spil i forholdet. På baggrund af erfaringer fra et flerårigt engagement i idrætsforeningen Nørrebro United (NBU) først som praktiker og projektleder og siden som erhvervs-ph.d. vil jeg argumentere for relevansen af etnografiske casestudier med udgangspunkt i konkrete foreningsfællesskaber. Disse kan tilbyde nye situerede analytiske perspektiver, der kan bidrage til idrætsforskningens forståelse af, hvad der i praksis er på spil i en forenings forhold til sit lokalsamfund.

NBU er en atypisk case, fordi foreningen med mottoet 'Lokal og Social' dedikeret orienterer sig mod sit lokalsamfund (nbunited.dk). Casen er altså ikke repræsentativ, men jeg vil alligevel argumentere for, at den er relevant, fordi den illustrerer,

hvordan forholdet til lokalsamfundet påvirker en forenings udvikling, og samtidig skitserer, hvad der skal til, for at en forening kan styrke sit forhold til lokalsamfundet. Jeg vil udfolde casen fra foreningens standpunkt, og på baggrund af løbende kvalificering i dialog med foreningen undersøger jeg, hvordan en forening i praksis kan arbejde for lokalsamfundets fælles bedste (Kvist under udgivelse, Flyvbjerg 2010, Köhler 2019, Engholm og Kaspersen 2021).

I denne artikel vil jeg præsentere et orienterende begrebsapparat, der gennem et prisme af tre analytiske perspektiver stiller skarpt på, hvad der er på spil i NBU's lokalsamfundsforhold (Layder 1998). Begrebsapparatet er udviklet gennem en abduktiv fremgangsmåde med udgangspunkt i erfaringerne fra mit femårige praksis- og forskningsmæssige engagement i og med foreningen (Järvinen & Mik-Meyer 2017). Perspektiverne tegner mønstre i det både spændingsfyldte og synergiske forhold mellem forening og lokalsamfund. I praksis jeg har oplevet det som et spørgsmål om både 1) at opdyrke og forvalte konkrete fælles ressourcer i lokalsamfundet (Ostrom 1990, Huron 2018), 2) at arbejde med fællesskabets forpligtelser på lokalsamfundets problemer (Esposito 2020) og 3) at udvikle evner til at indgå i samspil med specifikke infrastrukturer og dispositioner i sit lokalsamfund (Easterling 2021). Hvilket jeg illustrerer med denne figur:

Figur 1: Foreningers forskelligrettede orienteringer i forhold til deres lokalsamfund

Foreningen som institution orienteret imod	Analytisk perspektiv
<ul style="list-style-type: none">• at reproducere af en fælles-forvaltet ressource i lokalsamfundet	Fælled-teori (Ostrom 1990, Huron 2018)
<ul style="list-style-type: none">• at tilbyde et åbent fællesskab til flere i lokalsamfundet	Communitas-teori (Esposito 2020)
<ul style="list-style-type: none">• at orkestrere strategiske systemiske samspil og forbindelser med andre institutioner omkring fælles sager i lokalsamfundet	Infrastrukturel teori (Easterling 2021)

I analysen vil jeg vise, hvordan NBU's udvikling kan forstås som en balancegang mellem de tre perspektiver. Perspektiverne artikulerer relevante aspekter af forskellige dynamikker og rationaler, der orienterer NBU's arbejde, og som på forskellige tidspunkter har været afgørende for NBU's udvikling ift. sit lokalsamfund. Analysen af balancegangen kan bidrage med en dybere indsigt i, hvad der er på spil i foreningers forhold til deres lokalsamfund.

I artiklen vil jeg først redegøre for, hvordan forholdet mellem forening og lokalsamfund tegnes af indflydelsesrige aktører i idrætssfæren herunder både af politikere, idrættens organisationer og forskere. Herefter vil jeg beskrive min abduktive tilgang til begrebsudvikling. På den baggrund vil jeg udfolde de tre teoretiske perspektiver, som jeg herefter bruger analytisk til at illustrere spændinger og synergier i lokalsamfundsforholdet på forskellige tidspunkter i Nørrebro Uniteds historie. Til sidst afslutter jeg med en konkluderende diskussion af casestudiet og dets relevans ift. eksisterende forskning.

DET AMBIVALENTE FORHOLD MELLEM LOKALSAMFUND OG FORENINGSIDRÆT

I Frivillighedsundersøgelsen Den frivillige sektor i Danmark - Omfang og betydning (Boje et al. 2006) konkluderes, at den frivillige sektor i Danmark på den ene side både er stor og

“lever op til idealbilledet på det civile samfund”, og på den anden side har “svært ved at leve op til mange af de ideale forestillinger og forventninger til den frivillige sektor, som frivillige organisationer og institutioner selv har gjort sig til talsmand for. [...] For den store del af den frivillige sektor, som de mange foreninger især udgør, forekommer det urealistisk (og måske også upassende) at forvente et øget ansvar for offentlig politikløsning.”

(Boje et al. 2006, 158)

Som citatet konkluderer, tilskrives 'Foreningsdanmark', det foreningsorganiserede civilsamfund, en idealiseret plads, når den danske samfundskarakter skal beskrives. Idrættens organisationer istemmer en politisk diskurs om idrætsforeningen som en central samfundsinstitution, som det f.eks. er blevet udtrykt af formand for DBU, Jesper Møller, og daværende Udlændinge- og Integrationsminister, Mattias Tesfaye:

"Det er netop på fodboldholdet og i fodboldklubben, at man lærer om den danske foreningskultur. Faktisk er fodbold kendt som en effektiv form for integration. [...] Flere klubber har særlige tiltag for bedre integration. Blandt andre [...] Nørrebro United i København."

(Tesfaye & Møller, 2020)

I den danske foreningsforskning er der også tilslutning til foreningslivets ideale, positive samfundsmæssige betydning, hvilket f.eks. kommer til udtryk i antologien 'Foreningslivet i Danmark: Under udvikling eller afvikling?' (Ibsen et al. 2009):

"Alle de mangeartede, frivillige foreninger tilvejebringer fælles goder - dvs. goder, vi alle uanset etnisk gruppe, social klasse eller politisk/religiøs tilhørsforhold kan nyde ad libitum. Tag idrætsforeningerne. Alle er velkomne i idrætsforeningerne. Som sådan er de vigtige redskaber til at integrere og sammenbinde danskerne, højne tilliden mellem borgerne og danne grobund for udbredt samarbejde og vidensudveksling i vort samfund [...] Som sådan bidrager foreningslivet i høj grad til at 'smøre' vores samfund. Akkurat som olie i en motor. [...] I det hele taget er de samfundsmæssige fordele (eller kollektive goder) ved sådanne stærkt inkluderende foreninger selvindlysende."

(Svendsen 2009:7)

Mens der er bred konsensus om, at foreningslivet "som sådan" er vigtigt for lokalsamfundets sammenhængskraft, så dokumenterer forskningen samtidig en tilsyneladende modsatrettet tendens: mange idrætsforeninger orienterer sig primært mod 'interne forhold' frem for 'ydre forhold':

"Knap hver fjerde forening (23 pct.) ser i meget høj grad eller i høj grad [at bidrage til løsningen af (lokal)samfundsproblemer] som et formål, de slutter op om, og kun 7 pct. synes i meget høj grad, at dette er vigtigt."

(Elmose-Østerlund et al. 2017:46)

Foreningernes perspektiv begrænser sig overvejende til ”interne forhold”, hvilket umiddelbart ikke harmonerer med diskursen hos politikere, idrættens organisationer og forskningen. Dette indikerer en spænding mellem ideal og praksis omkring idrætsforeningernes lokalsamfundsforhold og -orientering.

Det er bemærkelsesværdigt, at trods mange store fondsbevillinger og politiske programerklæringer og indsatser for at gøre foreningslivet tilgængeligt for flere og understøtte en positiv plads ift. lokalsamfundsudvikling, så anser kun få foreninger det som deres opgave at løfte brede samfundsmæssige udfordringer. Dette understøttes af Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen:

“Kun hver tiende forening er entydigt enig i udsagnet, at ’det er naturligt, at foreningerne deltager aktivt i løsningen af kommunale opgaver’, mens fire gange så mange entydigt tilslutter sig udsagnet, at ’det er ikke foreningernes opgave at bidrage til løsningen af kommunale opgaver’” (Ibsen og Levinsen 2019, 91). De mener, at “[d]et er tankevækkende, at der ikke kan konstateres en vækst i samarbejdet [mellem foreninger og kommuner] i den periode, hvor samskabelse har stået højt på kommunernes dagsorden.“

(Ibsen og Levinsen 2019:86)

Disse tilsyneladende paradoksale fund indikerer et misforhold mellem fortællingen om foreningslivets overordnede samfundsbetydning og -orientering og de specifikke foreningers faktiske orientering ift. lokalsamfundet. Misforholdet har måske sin oprindelse i, at idrætsforeningslivets forhold til lokalsamfundet oplever modsatrettede interesser, som DBU’s direktør Jakob Jensen udtrykker det her:

“Der er mange dagsordener, som trænger sig på hele tiden. Der er også mange, som med god grund vil gøre brug af fodbolden, fordi de anerkender, at det er en forandrende kraft i samfundet. [...] Men det er vigtigt at sige, at vi først og fremmest er et fodboldforbund.”

(Jensen i Knudsen, 2023)

Samtidig med, at DBU politisk fremhæver, at foreningslivet er centralt for integration og som samlende fællesskab i lokalsamfundet, beskytter DBU de enkelte klubber imod instrumentalisering. Dette sker ud fra en betragtning om, at foreningernes samfundskapacitet er afhængig af, at de har ressourcerne til at løfte deres kerneopgave; frivillig facilitering af fodbold. Kerneopgaven ses ifølge Jakob Jensen i stigende grad som en ressource og et potentielt redskab, andre aktører vil bruge til at løse diverse samfundsproblemer. Afhængigt af fra hvilket standpunkt, man betragter foreningslivet, tegner der sig forskellige forventninger til foreningslivets orientering mod lokalsamfundet. Jeg vil argumentere for, at der bag dette

tilsyneladende paradoks i forholdet mellem foreningen og lokalsamfund gemmer sig et komplekst internt modsætningsforhold (Ollman 2015, 8). I artiklen vil jeg artikulere, hvad der er på spil i forholdet, og hvordan en bedre forståelse af dette kan bidrage til at styrke forholdet.

POSITION OG TILGANG

Antropologen Marilyn Strathern har sagt, at det betyder “noget, hvilke ideer vi bruger til at tænke nye ideer” (Strathern i Haraway 2021:69), og dette kalder på, at forskning er opmærksom på at bruge begreber, der får de relevante sammenhænge til at træde frem. Civilsamfundsforskerne Liv Egholm og Lars Bo Kaspersen har en lignende anvisning til civilsamfundsforskningen, som de mener, forholder sig for abstrakt, idealt og homogeniserende til, hvad civilsamfundet som sådan er, frem for hvordan det er det i praksis. De har præsenteret tre pejlemærker for en ny forskningsdagsorden, som skal:

(1) bevæge sig fra en a priori definition af civilsamfundet til en a posteriori definition, der lægger vægt på, at civilsamfundet ikke kan eller bør foruddefineres, men snarere studeres gennem sine foranderlige empiriske former; (2) omforme analyseenheden fra civilsamfundet til det virkelige analysefokus, f.eks. civil handlen, organisering og værdier; og (3) lægge vægt på de (historiske) processer omkring definition, performance og praktisering af civilsamfundet.”
(Egholm og Kaspersen 2021, 11)

Jeg læner mig op ad denne dagsorden, fordi der er behov for at undersøge og kvalificere, hvordan den konkrete forening forholder sig ift. sit lokalsamfund, hvad der er på spil i forholdet mellem de to, samt hvilke begreber og betingelser der kan bidrage til at forstå og forandre dette.

Dog tager artiklen udgangspunkt i en forforståelse om, at foreninger ikke kun kan fokusere på 'interne forhold', og, som Heidegger har formuleret det, *”engang imellem [være] i humør til at påtage sig et 'forhold' til verden”* (Heidegger i Agamben 2019, 75). Et forhold til lokalsamfundet er et vilkår for foreninger, men hvordan de begriber og arbejder med dette har indflydelse på, hvordan det udfolder sig. Derfor er der brug for at udvikle en begrebsramme, der kan eksplicitere foreningers forhold til lokalsamfundet, og til det arbejde har jeg benyttet mig af en abduktiv fremgangsmåde.

Ifølge sociologerne Margaretha Järvinen og Nanna Mik-Meyer er abduktion en dialogisk vekselvirkning *”mellem empiridrevne fortolkninger og begrebsudvikling forankret i teori”* (Järvinen & Mik-Meyer 2017). Gennem en abduktiv vekselvirkning bidrager teorien til at forstå empirien, og empirien og analysen bidrager til at

udvikle teorien. Abduktion er derfor en kreativ proces, hvis mål er *“at producere nye hypoteser og teorier baseret på overraskende forskningsfund”* (Mathiesen & Volckmar-Eeg 2022, 11).

Til at sætte gang i den abduktive proces, har jeg lånt begreber fra forskningstraditioner uden for idrætten til at belyse mine erfaringer fra felten fra nye vinkler. Jeg har brugt det, som sociologen Derek Layden kalder 'orienterende begreber', der er mere retningsgivende for en teoretisk undersøgelse end indikative på, om specifikke begreber og data passer sammen (Layden 1998, 116). De skal vække nye opmærksomheder frem for at definere præcist, og de skal stille interessante spørgsmål frem for at give klare svar. Det abduktive i min tilgang ligger i, at jeg har brugt forskellige analytiske perspektiver, som ikke findes i dagligdagssproget i foreningslivet, lokalsamfundet eller i idrætsforskningen, til at fremanalysere sammenhænge, der ikke umiddelbart præsenterer sig i den gængse forståelse, fordi de gængse teoretiseringer på området ikke meningsfuldt forklarer nogle empiriske fænomener (Kirkeby 2012:132-4).

Jeg foretager altså en bevægelse fra empirisk casestudie af den særlige klub til et bud på en almen analyseramme, der stiller skarpt på forskellige dynamikker, som er på spil i forholdet mellem forening og lokalsamfund, som jeg bagefter bruger til at illustrere nogle gennemgående akser i klubbens udvikling. I processen har jeg løbende været i dialog med foreningen om de teoretiske perspektivers relevans og frugtbarhed for praksis.

Casestudier dokumenterer ikke lovmæssigheder eller fastslår generelle forhold, men den amerikanske sociolog Howard Becker mener, at casestudier er ideelle til at opdage oversete træk ved fænomener, som sampling og hypotesetestning ikke ser. Casestudier fremkalder:

“en samling af forbundne, undersøgbare spørgsmål omkring en familie af relaterede fænomener, der kan orientere din efterfølgende forskning fra den indledende vækkede interesse til den faktiske forskning. Casestudiet er ikke bare et forstudie til formelle årsag-virknings-studier, men en undersøgelse, der beriger kendte begreber og skaber nye.”

(Becker i Köhler 2019, 9)

Mit casestudie tager altså udgangspunkt i NBU som et eksempel, der kan fremkalde mere generelle aspekter omkring foreningers forhold til deres lokalsamfund (Flyvbjerg 2010, 476-7). I kraft af min position først som praktisk projektleder fra 2018 og siden 2020 som erhvervs-ph.d.-stipendiat, har jeg arbejdet med NBU's forhold til lokalsamfundet over lang tid, indefra og hands-on, men også som videnskabelig case, der kan udfolde, hvad der er på spil i idrætsforeningers forhold til lokalsamfundet. Positionen har givet mig en særlig adgang og rolle, hvor jeg

både har deltaget i daglig ledelse, i forretningsudvalg og bestyrelsesmøder, afviklet interne workshops med medlemmer og frivillige, udviklet og finansieret projekter i samarbejde med lokalsamfundsaktører og fonde, været i dialog med politikere, projektledt facilitetsbyggerier med Københavns Kommune og den almene boligsektor, og i processen været tæt på de lokale konflikter omkring en forening i vokseværk i en tæt og mættet bydel i rivende udvikling samt været inviteret til at holde oplæg og deltage i debatter i mange forskellige faglige kontekster. Svagheden ved mit casestudies situerede tilgang er, at undersøgelsens dybde går på kompromis med det bredere, komparative perspektiv. Studiet er eksplorativt og skitserer nye perspektiver, men har ikke mulighed for at bekræfte deres almene anvendelighed. Jeg håber dog, at emnets relevans, empiriske dybde og min tydelige positionering gør, at studiet trods sine begrænsninger kan bidrage til forskningen.

Bag denne artikel ligger som nævnt et flerårigt forskningsmæssigt engagement i dette emne, som jeg udfolder i min kommende erhvervs-phd-afhandling (Kvist under udgivelse). Heri behandler jeg foreningens forhold til lokalsamfundet på baggrund af fem års deltagende observation med løbende feltnoter, undersøgende projektledelse, 30+ interviews af omkring 1-3 timers varighed, deltagelse i 200+ møder med relevante lokale og nationale aktører om emnet, studier af forskningslitteratur og den offentlige debat, 10+ workshops om emnet og komparative undersøgelser på tværs af tre københavnske fodboldklubber. Igennem mit arbejde har jeg på forskellige måder fremanalyseret, hvordan forskellige problemer og potentialer, splittelser og strømninger omkring idrætsforeningens forhold til sit lokalsamfund løber gennem konkrete konflikter, som de opleves fra foreningens position.

I de følgende tre afsnit vil jeg skitsere de tre orienterende teoretiske perspektiver, som jeg senere vil bruge til at udfolde de forskellige akser i NBU's historiske arbejde i og med sit forhold til lokalsamfund.

FORENINGEN SOM FÆLLES-FORVALTET RESSOURCE

I stedet for at betragte idrætsforeninger som en abstrakt og formel underkategori af den frivillige sektor eller civilsamfundet, vil jeg argumentere for, at foreninger meningsfuldt kan artikulere som konkrete fælles-forvaltede ressourcer eller 'fælleder', hvis man vil forstå, hvad der er på spil i deres forhold til deres omverden. Dette perspektiv bruger jeg i min artikel 'Kampen om Nørrebroparken' (Kvist 2022) til at udfolde en konflikt omkring anvendelsen af lokalsamfundets fælles friarealer. I bogen 'Carving out the Commons' (2018) definerer geografen Amanda Huron, at en fælled består af tre karakteristika: 1) En ressource, 2) et fællesskab af brugere, som er afhængige af ressourcen og 3) institutioner, drevet af fællesskabet, der forvalter ressourcen (Huron 2018, 3). Fælleder spiller en central rolle i reproduktionen af fællesskabers ressourcer, hverdagsliv og livsformer. De består

både af det arbejde, som gør noget til en fælles ressource og de ressourcer, som muliggør dette arbejde. Fælleleder er nøglesteder for det arbejde, som kaldes social reproduktion, fordi meget af det arbejde, som laves på fælleleder, ikke er lønarbejde – i foreningslivet kaldes det frivilligt arbejde – og derfor ofte bliver set på samme måde som husarbejde og ikke værdisat som “rigtigt”, lønnet arbejde (ibid, 30-31). Dog har fælleleder vist sig at være en bæredygtig måde at forvalte fælles ressourcer på. Politologen Elinor Ostrom har skrevet, at:

“hverken staten eller markedet er entydigt succesfulde i at muliggøre, at individer kan opretholde langsigtet, produktiv brug af naturressourcesystemer. Endvidere har fællesskaber af individer ofte beroet på institutioner, som hverken ligner staten eller markedet, til at forvalte nogle ressource-systemer med rimelige grader af succes over lang tid.”

(Ostrom 1990, 1)

Ostrom argumenterer for, at hensigtsmæssigt instituerede fællesskaber kan forvalte fælles ressourcer mere kontekstsensitivt og mere bæredygtigt end både stat og marked. På baggrund af sine komparative empiriske studier af fælleleder over hele verden har hun defineret otte designprincipper for velfungerende og bæredygtige fælleleder, som hun blev tildelt nobelprisen i økonomi for:

1. Der er klart definerede grænser, roller og rammer for brugen af ressourcer
2. Reglerne, der forvalter ressourcerne, passer godt til lokale forhold
3. De aktører, der er påvirket af reglerne, kan deltage i at ændre dem
4. Deltagerne i samarbejdet holder styr på ressourcens tilstand og brugernes adfærd
5. Der er et differentieret sanktionssystem, som håndhæves ved regelbrud
6. Brugere har hurtig adgang til billige konfliktløsningsmekanismer
7. Brugere kan definere deres egne regler, som respekteres af eksterne autoriteter
8. Ansvar for foretagendets aktiviteter er organiseret i en indlejret struktur med flere aktivitetslag fra de mest lokale niveauer og op til det overordnede, forbundne system (Ostrom 1990, 90).

De fleste robuste idrætsforeninger tilstræber at opfylde disse principper omkring deres kernerdrift, og mange spændinger i foreningslivet opstår, når disse ikke overholdes. Ved at læse foreninger som fælleleder opstår en ny betydningshorisont. For hvis disse designprincipper kompromitteres, fx gennem eksternt definerede problemer og dagsordner, trues fælledens og foreningens langsigtede reproduktion og bæredygtighed. Når andre aktører ønsker, at foreningslivet skal spille en

større rolle, uden at tænke på foreningernes bæredygtige ressourceforvaltning, kompromitterer det foreninger som fællede og gør dem indadvendte.

Ostroms fælledsperspektiv artikulerer, hvad der er på spil i foreningslivets bæredygtige forvaltning af det, Elmoose-Østerlund kalder 'interne forhold' med dets skepsis over for ekstern indblanding og behov for selvforvaltning for at kunne sikre medlemmernes adgang til og reproduktion af ressourcer. Ostroms perspektiv artikulerer dog ikke orienteringen ift. 'ydre forhold', lokalsamfundet og den omkringliggende by. Imidlertid stiller en politisk strømning omkring fællede skarpt på, hvordan fælledregimet i byen sameksisterer og konflikter med både stats- og markedsregimer, og på hvordan nogle ressourcer kan frisættes fra stats- og markedskontrol og indvindes i fælleders forvaltning. Fra dette perspektiv bliver det tydeligt, at når foreninger tænkes ind i samfundsopgaver, skal foreningerne kæmpe om ressourcerne til at forvalte opgaven på en ressourcemæssigt bæredygtig måde. Fælledsperspektivet kaster lys over, hvad der er på spil, når foreninger kæmper for at bevare og forøge autonomi og beslutningskraft over ressourcer, som er nødvendige for reproduktionen af deres hverdagsliv, og imod at blive underlagt myndigheds- eller markedsmekanismer (Huron 2018, 27). Det er det, Jensen fra DBU påpeger, når han trækker en klar grænse ved, at foreninger først og fremmest er forpligtede på fodbold.

En fælled-orienteret tilgang forstår foreninger som aktører afhængige af kontrol med ressourcer, som nogen, der organiserer, reproducerer og udfører et stort arbejde, og at der er mange ressourcemæssige og beslutningstagnings-vilkår, det er relevant at forholde sig til, hvis man vil styrke foreningers lokalsamfundsengagement. At læse foreningen som en fælled kan dog komme til at fokusere entydigt på kampen for gode "interne" forhold for eksisterende medlemmer og glemme forholdet til de medlemmer af lokalsamfundet, som ikke er medlemmer af foreningen. Dette forhold vil jeg derfor belyse med et andet perspektiv.

FORENINGEN SOM ÅBENT, FORPLIGTET FÆLLESSKAB

Som det fremgår af citaterne fra den offentlige samtale, handler foreningers position og samfundsværdi ikke kun om deres forvaltning af materielle ressourcer. Foreningers berettigelse handler også om fællesskaber baseret på idealer, værdier, åbenhed, forbindelser og en forpligtelse til at gøre de fælles ressourcer tilgængelige for lokalsamfundet. Dette italesættes i den politiske diskurs om at fremme integration og styrke lokalsamfundets fællesskaber og sammenhængskraft ved at fungere som åbne mødesteder. Som vi har set, er foreningsfællesskabet dog ofte orienteret indad mod sine medlemmer, forvaltningen og opdyrkningen af medlemmers fælles ressourcer, og idrætsforeninger kan være præget af en os-dem-diskurs med en klar grænsedragning mellem inder- og yderside.

I modsætning til denne læsning af fællesskabet som baseret på delte ressourcer eller essentielle karaktertræk har filosofen Roberto Esposito i bogen *Communitas* (2019) fremskrevet en forståelse af fællesskab, som ikke har en yderside og ikke i lige så høj grad holder nogen ude, som andre inde. Espositos åbne forståelse af fællesskab var en eksplicit inspiration i facilitetsudviklingen omkring bevægelsestørvet beskrevet i artiklen *Et ufærdigt fælles sted* (Kvist & Schütt 2021). Ifølge ham er fællesskabets oprindelse noget radikalt andet end fælles ejendom eller fælles essens. Fællesskabet er ikke en kapital, og det “fælles” er ikke en identitet, som hvert individ besidder for sig. For Esposito starter “fællesskabet” der, hvor ens “eget” slutter. Derfor er det fælles det modsatte af ens eget, og det fælles er det, som fordi det er “fleres”, aldrig kan blive “nogens” (Esposito 2019:10). Dette underbygger Esposito ved at udfolde fællesskabet etymologisk. I stedet for at vægte “co-” delen af *communitas*, fokuserer han på stammen “-munus”, som på latin betyder både gave, opgave og pligt (Esposito 2012: 49-50). Ifølge Esposito betyder “*communitas* [...] helheden af personer forenet, ikke af en “ejendom”, men af en pligt eller gæld” (Esposito 2019:14). Medlemmerne forenes ikke om et “mere”, men af et ‘mindre’, af en mangel, af en grænse, som tager form af et ansvar [...] og påvirkes deraf” (ibid.). I stedet for at få et essentielt indhold er fællesskabet altså hos Esposito orienteret mod en gensidig afgivelse af noget ‘eget’. Fællesskabet er orienteret mod en fælles forpligtelse, f.eks. over for den folkeoplysende udbredelse af fodbold som sport, foreningen som fællesskab, dygtiggørelse som livsmodus eller at stille sig til rådighed for lokalsamfundets børn, frem for af fælles ejendom med fokus på at beskytte træningstider, osv. Esposito peger på en orientering mod at gøre frem for at være; mod at give og dele i stedet for at have og eje (Esposito 2012:49-50). Det er altså en fælles forpligtelse og omsorg og ikke fælles ejendom eller identitet, som er grundlaget for hans fællesskabsorientering (Esposito 2012: 26). Espositos fællesskab rummer altså også de ‘ydre forhold’.

Når omverdenen og lokalsamfundet præsenterer en forening for en forpligtelse, som foreningen ikke har kapacitet til at løfte på en bæredygtig måde, kan der imidlertid opstå spændinger ift. balancen mellem omsorgen for lokalsamfundet mod omsorgen for foreningens medlemmer. I en sådan konstellation kan foreningen arbejde på at mobilisere og udfordre lokalsamfundets systemer og infrastrukturer. Dette kan f.eks. være ved at forsøge at skabe en indlejret struktur, som kan trække forskellige aktører sammen om at definere et fælles problem, som de i fællesskab forpligter sig på.

FORENINGEN SOM INFRASTRUKTUR

Arkitekturteoretikeren Keller Easterling fokuserer med sin bog *Medium Design: Knowing How to Work on the World* (2021) ikke så meget på arkitekturens fysiske,

faste former som dens aktive former, altså hvad arkitektur og infrastruktur får til at ske. Easterling fokuserer på, hvordan forhold imellem forskellige elementer påvirker hinanden. Hun stiller skarpt på de dele og sammenhænge i en infrastruktur eller et miljø, der gør noget muligt og andet umuligt (Easterling 2021:ix). I den forbindelse arbejder hun med et bredspektret infrastrukturebegreb, som peger ud over den hverdagslige betydning som veje eller broer. Infrastrukturer ikke kun materielle strukturer, men også fundamentale systemer, der medierer, samler, adskiller, muliggør og umuliggør meningsskabelse og meningsfuld handling. Infrastrukturer “skaber det grundlag, på hvilket andre objekter opererer, og når de gør det, opererer de som systemer” (Larkin 2013:329). Easterlings infrastrukturelle perspektiv ligger til grund for mine analyser af Brobold (Kvist 2023a, Kvist 2023b).

For Easterling vil alle strukturer, som betinger og påvirker f.eks. en forenings drift og udviklingspotentialer, være relevante infrastrukturer for foreningsliv. Hun sammenligner infrastruktur med begrebet disposition eller dispositiv, der findes som et nøglebegreb hos både Michel Foucault og Giorgio Agamben. Dispositiver er de underliggende systemer, man skal forstå at navigere i, når man indgår i en infrastruktur:

Det, jeg forsøger at konkretisere med dette navn, er først og fremmest et fuldstændigt heterogent hele, der implicerer diskurser, institutioner, arkitektoniske strukturer, regulative beslutninger, love, administrative forholdsregler, videnskabelige ytringer, filosofiske, moralske og filantropiske læresætninger, kort sagt: ligeså meget det sagte som det ikke-sagte, dét er dispositivets elementer. Dispositivet er selve nettet, som etableres mellem disse elementer .”

(Foucault i Agamben 2012:9)

I stedet for at se på afgrænsede enheder fokuserer Easterlings infrastrukturelle tilgang på sammenhængene og samspillet – “selve nettet som etableres mellem disse elementer”. Easterlings tilgang er ikke så optaget af at definere faste positioner eller afgrænsede enheder. I stedet vil hun identificere strategiske midler til at re-orientere styrkeforholdene i systemer og sætte infrastrukturer i bevægelse for at frigive “den handlekraft eller det potentiale, som er iboende i et arrangement” (Easterling 2021, ix). Derfor handler en infrastrukturel tilgang “måske mindre om at fastslå former og mere om at orkestrere samspil” (ibid, 26). For Easterling er knowhow derfor en helt central videns- og praksisform i forhold til at begå sig i infrastrukturer; at vide, hvordan man får noget til at ske i et uregerligt og omskifteligt miljø præget af komplekse styrkeforhold, frem for at forholde sig til, hvad der burde ske, såfremt procedurer, ansvar og grænser respekteres (Easterling 2021, 27). Det infrastrukturelle perspektiv artikulerer foreninger som en altid allerede integreret del af lokalsamfundet og lokalsamfundet som en sammenfiltret men

brugbar, magtfuld, lokal og social infrastruktur. På den måde overskrider Easterlings perspektiv sondringen mellem indre og ydre forhold og kan trække forbindelser på tværs af fælleden og det åbne fællesskab.

I foreningsidræt kan infrastrukturen forstås som nettet og samspillet mellem en næsten uendelig række mere eller mindre konkrete forhold, som rummer bl.a., hvordan udsatte børns fodboldglæde og mobilitet spiller sammen med kommunale facilitetsplanlægning, folkeoplysningsstøtte, naturbeskyttelse, forskellige forhold i DBU, fondsfundatser og -kampagner, politiske prioriteringer, hvordan foreninger fordeler træningstider, og hvordan de inddeler hold, kontingentsatser, om der er gode forbindelser mellem foreningsliv og institutionsliv, foreningens kendskab til lokalsamfundets dynamikker, hvordan eventuelle boligsociale helhedsplaner eller sociale aktører arbejder med foreningsidræt, hvilken rolle foreningslivet har i lokalsamfundsidentiteten, om FN's børnerettigheder spiller en rolle, mv. (Kvist 2023 a). Nogle af disse elementer kan placeres som foreningens 'indre forhold', andre som 'ydre forhold' og nogle går på tværs. Tilsammen disponerer disse meget forskellige forhold, hvordan en forening kan indgå bæredygtigt i sit lokalsamfund.

Perspektivet åbner op for, at en forening kan orkestrere samspil ved at engagere sig strategisk i at påvirke andre aktørers orienteringer og infrastrukturelle dispositioner. Dette kræver dog andre orienteringer, overblik og knowhow end at forvalte egne ressourcer eller at være værdimæssig åben.

Det infrastrukturelle perspektiv taler for en praksis, der orienterer sig mindre efter grænsedragninger, suverænt ejerskab eller individuelt ansvar, for i stedet at mobilisere det mest effektive samspil i den lokale infrastruktur. Fra dette perspektiv skal en forening arbejde på at opbygge samspil, som går på tværs af aktører og skalaer, der kan mobilisere den nødvendige handlekraft til at arbejde med et givent problem. Hvis foreninger betragter sig som integrerede elementer i lokale infrastrukturer, hvor det enkelte element hverken kan entydigt beherske eller se bort fra problemer, kan foreninger tilbyde sig som steder, hvor et mobiliseret lokalsamfund i fællesskab kan bearbejde fælles problemer. På den måde kan foreningen forsøge at orkestrere, at et væld af lokalsamfundets aktører begynder at orientere sig som elementer i en fælles infrastruktur opbygget omkring et fælles problem.

De tre ovennævnte perspektiver synliggør nogle komplementære og ambivalente processer og forhold, som er på spil i foreningens orientering mod sit lokalsamfund. I den følgende analyse herunder vil jeg udfolde, hvordan de kan artikulere, hvad der er på spil i forskellige interviews, jeg har foretaget i forbindelse med mit casestudie af Nørrebro United.

NØRREBRO UNITEDS LOKALSAMFUNDSORIENTERING

Før Nørrebro United blev stiftet i 2008, var der ingen foreningsfodbold for børn på Nørrebro – ca. 80.000 indbyggere med en gennemsnitsalder omkring 30 år, men ingen hjemmebane og ingen tilbud om børnefodbold. I dag er foreningen Danmarks tredjestørste børnefodboldklub med 1.663 børne- og ungdomsspillere, i alt 2.132 fodboldmedlemmer, over 300 frivillige (medlemstal 2023). Alt dette på en af landets laveste facilitet-til-indbygger-ratio, hvilket også har medført en støt voksende venteliste på nu over 1.300 børn. NBU er altså et fællesskab omkring en begrænset fælles ressource, som forsøges åbnet op for lokalsamfundets børn. Imidlertid gør de infrastrukturelle systemer og betingelser det svært samtidig at forvalte medlemmernes ressourcer bæredygtigt og at åbne fællesskabet op.

I det følgende bruges analyseapparatet til at stille skarpt på en udvikling i forholdet til lokalsamfundet gennem nogle interviews om Nørrebro Uniteds historiske udvikling. Først omkring stiftelsen af NBU, hvor jeg fokuserer på foreningens orientering mod at tilkæmpe sig og styrke sin kapacitet som fælles-forvaltet ressource; derefter i tiden præget af stor medlemsvækst, gentrificering og bandekonflikt, hvor det diskuteredes, hvor åbent et fællesskab foreningens forpligtelse var orienteret imod, og til sidst hvordan NBU har udviklet på sit samspil med lokalsamfundet med projekter som Baggårdsbold og Brobold. Alle tre orienteringer har været gennemgående akser i foreningens udvikling men har krævet forskelligt engagement på forskellige tidspunkter. De lægger vægt på forskellige forhold, som indgår i en gensidig balancegang.

AT OPBYGGE EN FÆLLES-FORVALTET RESSOURCE

Nørrebro United har siden sin stiftelse arbejdet på at etablere sig som lokalt forankret forenings-fælled med kapacitet til at sikre plads til idræt, sørge for mangfoldige fællesskaber på tværs af bydelen og arbejde sammen med lokale aktører om at løse fælles problemer. I en bydel med kamp om pladsen har NBU måttet tilkæmpe sig plads og ressourcer til at opbygge en handlekraftig forening, der kan imødekomme den store foreningsefterspørgsel. Dette har både krævet sans for ydre forhold som politiske styrkeforhold og udviklinger i lokalsamfundet og indre forhold som bæredygtig forvaltning af den fælles ressource, foreningen er baseret på. Jesper, der er kasserer i Nørrebro United, har udlagt det således:

“Vi er en skidedygtig breddeboldklub, fordi vi har kernen i orden. Vi har også haft nogle diskussioner på et tidspunkt, hvor vi måske har været i gang med at være meget samfundsorienteret. Vores kernerdrift er skidegod, og det er forudsætningen for, at vi kan alt det der med at være samfundsmæssige.”

(Interview med Jesper)

Jesper ser NBUs bæredygtige forvaltning af den fælles ressource som en betingelse for at kunne orientere foreningen imod lokalsamfundet og åbne fællesskabet op.

Initiativet til kvarterets første fodboldbane og dermed også det ressourcemæssige grundlag for Nørrebro United blev taget i nullerne under Kvarterløft Nørrebro Park, hvor selvsamme Jesper var sekretariatsleder (2000-2007). Som offentlig lokalsamfundsaktør så Kvarterløftet et potentiale i at understøtte igangsættelsen af et bæredygtigt foreningsliv, som kunne forbinde lokalsamfundet og bidrage til, at bydelens sociale skel ophæves. NBU skulle være et blivende fællesskab, som kunne samle et fragmenteret kvarter. Dette blev også skrevet ind i NBUs vision fra 2008:

“Vores vision er at skabe en bæredygtig forening, der er integrerende og dermed tiltrækker flerkulturelle og etnisk danske børn. Vi eksisterer primært på baggrund af frivillig arbejdskraft, men har et stærkt net af professionelle sparringspartnere.”

(NBU, 2008)

Allerede i denne allerførste vision er de tre forskellige orienteringer repræsenteret, som hhv. 1) bæredygtig forening, 2) et fællesskab, der skal tiltrække forskellige børn og 3) en organisering, der skal indgå i et net af lokale samarbejdspartnere. Det skal dog vise sig at rumme flere spændinger at forløse visionen i praksis.

Mens Kvarterløft Nørrebro Park og lokale ildsjæle tog initiativ til at forene kvarterets spredte fodboldmiljøer, sad Flemming som klubkonsulent, som siden blev formand for Nørrebro United (2008-2021), på DBU's hovedkontor i Brøndby. Han opdagede, at der slet ikke var nogen fodboldklub med fælles ressourcer at kapacitetsopbygge på Nørrebro:

”Man kan undre sig over, at der i hundrede år ikke har været en lokal fodboldklub; hvad er det, der gør det? Min overordnede analyse af, hvad der skal til, for at man kan opbygge en stærk forening, er, at man skal eddermame forstå det her system. Det er ligesom et spil kort. Det handler om, hvor stor en fodboldbane kan vi få, realistisk set og hvad kan vi give os på, hvis vi ikke kan få det, hvad kan vi så få i stedet for, og det tager satans med tid. Det kræver også noget ikke at være taknemmelig for, hvad man får, men sige nej, det synes vi faktisk ikke er nok, for vi fornemmer, at vores politiske opbakning er større end det.”

(Interview med Flemming)

Flemming forbinder en stærk fælles ressource med at forstå styrkeforholdene og spille spillet ift. systemet og infrastrukturene omkring foreningslivet. Han engagerede sig i den strategiske interessevaretagelse og det politiske arbejde i den nystiftede forening med en tilgang svarende til den, den politiske og urbane fælledteori peger på, hvor man tager kampen op med marked og myndighed og indgår i diskussioner om fordelingen af og beslutninger om de fælles ressourcer. Flemming opbyggede knowhow til at spille ind i 'systemets' dynamikker og styrkeforhold, men kort efter klubbens etablering, skulle hjemmebanen i Nørrebroparken nedlægges pga. metrobyggeri. Her indstillede forvaltningen, at der etableredes en mindre erstatningsbane, hvormed foreningens ressourcegrundlag ville svækkes:

"Vi måtte holde benhårdt fast i, at hvis vi bliver lagt derovre, så lukker vi bare. Vi var kun 150-200 medlemmer men stadig en god historie, for der skete ikke en skid godt på Nørrebro ift. foreningsliv. Så sagde de: "jamen, så må I lukke". Men jeg vidste fra DBU, at Nørrebro United var noget, politikerne syntes rykkede. Så vi holdt fast. Men det turde vi kun, fordi vi kendte systemet."

(Interview med Flemming)

Flemming og de andre stiftere var opmærksomme på, hvor stor og værdifuld en lokalsamfundsopgave, der var indbygget i foreningen fra stiftelsen. De brugte deres viden om politikernes forhåbninger til foreningens bidrag til lokalsamfundet til at udfordre forvaltningen i kampen for at opnå både øget autonomi og ressourcer. Hvis klubben skulle kunne forbinde kvarterets børn bæredygtigt, ville det kræve politisk prioritering af en stærk forening, som havde råderet over lokale ressourcer og faciliteter.

Styrkeforholdet blev igen synligt i kampen om en ekstrabane i Nørrebroparken i 2018, hvor modstandere imod banen satte spørgsmålstegn ved NBUs legitimitet som lokalsamfundsaktør (Kvist 2022). I sagen blev NBU udfordret på, om foreningen løftede sin forpligtelse til at tilbyde et åbent og tilgængeligt fællesskab for hele lokalsamfundet, som blev brugt som begrundelse for flere ressourcer – om NBUs arbejde i praksis bidrog til lokalsamfundets fælles bedste, eller om NBU kun varetog snævre medlemsinteresser og dermed ikke var berettiget til flere af de fælles ressourcer.

LOKAL OG SOCIAL FORPLIGTELSE

NBUs klubmotto "Lokal og Social" henviser til foreningens forpligtelse til at tilgængeliggøre fællesskabet for bydelens mangfoldige børn og unge. Relativt kort tid efter, at NBU begyndte at konsolidere sig som fælled, blev en gruppe fodboldtrænere i 20erne tiltrukket af klubben, fordi de fik et stort ansvar, selv kunne vælge,

hvordan de greb tingene an, og der var en klar værdimæssig orientering mod at skabe åbne, mangfoldige fællesskaber. For dem blev fodboldbanen en ramme for en levet kritik af en dominerende samfundsdiskurs om danskhed, udlændinge og integration, hvor de kunne vise, at et åbent og mangfoldigt fællesskab er muligt. I 2012 kom den nuværende forperson (2022-), Niels, ind i foreningen som en af de unge trænere, der købte ind på det lokale og sociale engagement som en måde at få nogle fællesskabsorienterede værdier til at virke i praksis:

“En del af det spændende var, at det hele var nyt, og der havde aldrig været en fodboldklub for børn på Nørrebro før. Lige pludselig står du og har først 25, så 35, og pludselig 60 børn, som spiller fodbold på dit hold. Der gik også sport i det på et tidspunkt, hvor vi talte, hvor mange forskellige nationaliteter, vi egentlig havde repræsenteret på holdet. Der var en form for samfundsooprør i at kæmpe imod en måde at tænke om andre mennesker på. Og den måde, vi har lavet holdet på, har haft et tydeligt præg af meget solidariske værdier: At sætte sig selv i spil, og tage vare på og drage omsorg for nogle andre mennesker, som i bund og grund overhovedet ikke havde behøvet at betyde en skid for dig. Det er sgu da den eneste måde, vi laver en bedre verden på.”

(Interview med Niels)

Niels' beskrivelse af foreningen som et åbent fællesskab af folk, som er forskellige og aktivt forpligtes til omsorg for hinanden, resonerer tydeligt med Espositos fællesskab som forpligtelse. For Niels og de andre unge trænere blev fodboldholdet et sted for mangfoldige og omsorgsfulde fællesskaber. Det var en stor motivation for dem, at det rent faktisk fungerede og dermed viste, at forskelligheden i baggrund og livsforhold med de rette betingelser og knowhow kunne blive til mangfoldige fællesskaber, hvor fodboldholdet skaber stærke relationer på tværs. Niels satte det traditionelle foreningsfællesskabs identitet på spil ved at åbne det op for børn og unge med mange forskellige baggrunde, hvis forældre ikke var hjemmevante i foreningslivet, og ved at tilpasse fællesskabet til børn, der ikke var indforståede foreningslivets rammer:

“Det blev også en sport i sig selv: Hvor godt kan man gøre det? Hvordan sikrer vi, at mange forskellige børn med mange forskellige interesser har det fedest muligt ved at være til træning? Hvad betyder det så for måden, man laver træningerne på? Hvad betyder det for måden, vi forklarer værdierne på? Det var superinteressant, at man kunne få børn fra Blågårds Plads til at spille sammen med børn fra Mjølnerparken. Det fungerede bare fucking fremragende, og i alle mulige andre sammenhænge i samfundet fungerer det ikke.”

(Interview med Niels)

Sideløbende med, at nogle frivillige orienterede sig mod rummelige fællesskaber, der samlede folk med alle mulige baggrunde, buldrede byudviklingen imidlertid af sted på Nørrebro, og lokalsamfundet blev mere attraktivt for den ressourcestærke middelklasse. Foreningens begrænsede kapacitet blev en eksklusiv ressource. Middelklassens børn begyndte at blive tilmeldt fodboldklubben tidligere. De mange nye småbørnshold blev anderledes end de hold, Niels talte om. Holdene blev opstartet fra fireårsalderen og i stor mængde, for med mange motiverede forældreressourcer var det let at starte hold, drevet af frivillige forældre. Det viste sig at være lettere for middelklassen at navigere i den begrænsede foreningskapacitet, for de er vokset op i foreningsformen og navigerede hjemmevant i dens systemer. Her begyndte en tvist omkring, hvad "Lokal og Social" betyder. Ulrik, en anden af de unge trænere, som siden blev daglig leder i Nørrebro United, har forklaret:

"På de første hold kunne du se det. Det var tydeligt, at her var det de mørke drenge og de hvide drenge, som spillede fodbold sammen. Historien om, at klubben var for de drenge, som boede i området og som ikke kunne transportere sig til andre klubber, er gennemgribende og er den, jeg også blevet introduceret for. [Men på senere børnehold] bliver det mere en masse, som nok godt ville kunne transportere sig til andre klubber, men som tiltrækkes af et attraktivt tilbud med en stærk identitet. Det er de hold, vi kigger på i dag, og siger, at de spillere, som er tilbage i dag, det er de ressourcestærke. Så det var lokalt, men om det var socialt, det ved jeg ikke. For mig handler mottoet ikke om, hvordan vi former vores fodbold. For mig er Lokal og Social en 1:1 vision om, at der skal være tilbud for børn og unge fra forskellige lag og baggrunde."

(Interview med Ulrik)¹

Den lokale og sociale orientering fungerede med stærkt værdibaseret sammenhold og stor mangfoldighed, men som lokalsamfundets dispositioner ændrede sig, klubben blev attraktiv og banerne begyndte at blive fyldte, opstod et modsætningsforhold mellem foreningens orienteringer som fæled og foreningen som forpligtelse mod dem, der står udenfor. Det var omkring dette tidspunkt, at bandekonflikten blussede op og Parallelsamfundspakken blev vedtaget, hvilket trak disse fronter endnu hårdere op (Frandsen og Andersen 2018):

¹ I 2018 lavede Ulrik og jeg en optælling af børnemedlemmer bosat i det udsatte boligområde AKB Lundtoftegade, hvor tallet var nede på to, i slutningen af 2023 er antallet steget til over 50. Selvom medlemstallet buldrede fremad op imod 2018, faldt andelen af børn fra udsatte boligområder.

“Det er jo sket [at folk er blevet skudt få hundrede meter fra træning], og det kommer også til at ske igen. Hvis vi allesammen trækker os indenfor, får vi en gadekultur, der ikke er til at holde ud. Vi prøver at være et alternativ til lige præcis det. [...] Hvis du sveder og kæmper sammen, vil du højst skyde hinanden i hovedet med en læderbold.”

Sådan udtalte Thomas Løven Berg, daværende træner og sportslig ansvarlig hos NBU til TV2 Lorry (Berg i TV2 Kosmopol 17. November 2017). Nogle i foreningen mente, at store lokale problemer kaldte på, at foreningen skal forpligte sig yderligere, mens andre mente, at problemet var alt for stort, og at ansvaret for bydelens sammenhæng og tryghed ikke kan løftes bæredygtigt af en fodboldklub. På en ophedet generalforsamling i 2019 med over 120 deltagende tegnede sig en klar splittelse, hvor nogle mente, at foreningen overspillede sine kort, mens andre mente, at foreningen måtte gøre endnu mere. I den komplekse situation kom de to orienteringer altså i konflikt med hinanden.

NBU SOM DEL AF LOKAL OG SOCIAL INFRASTRUKTUR

Selvom NBU bestræbte sig på at være lokal og social, så beskriver Ulrik, at den tilstræbte blanding mellem “hvide og brune” børn bliver mindre tydelig, bl.a. pga. byudviklingen. Samspillet mellem lokalsamfundets dispositioner skaber et modsætningsforhold i NBUs værdimæssige orienteringer. NBU igangsætter med initiativet Baggårdsbold (som jeg var projektleder for i 2018-21) (DBU K 2019) og med Brobold-sammenslutningen (siden 2020 sammen med BK Skjold og BK Vestia) (Brobold.dk) en orientering mod at orkestrere nye samspil mellem lokalsamfundets og foreningens infrastrukturer på storbyens betingelser (RUC.dk). Med Baggårds- og Broboldtilgangen orienterer NBU sig som en forening sammenfiltret og i samspil med lokalsamfundets infrastruktur. Tilgangen sideordner altså foreningen med andre elementer i lokalsamfundet, ophæver den klare grænse mellem indre og ydre forhold og udfordrer perspektiver, som adskiller forening og lokalsamfund fundamentalt.

NBU og Brobold orienterer sig infrastrukturelt ved at opgradere og ibrugtage eksisterende lokale boldbure, at kapacitetsopbygge eksisterende foreninger til at udvikle nye stedsspecifikke, åbne og rummelige træningsformater, at udvikle fælles interesser og fællesstillinger med lokalsamfundsaktører og at arbejde politisk på at styrke sammenhængen i infrastrukturen for foreningsliv i lokalsamfundet (Kvist & Schütt 2021, Kvist 2023a). Tilgangen handler om ikke at se fodbolden, banen eller foreningen som fastlåste og afgrænsede størrelser baseret på ejerskab, men om at bruge fodbolden og foreningen som en aktiv form til at styrke lokalsamfundets samspil og infrastrukturer til at blande børn med forskellige baggrunde.

Gennem den infrastrukturelle orientering blødes aktørmæssige grænsedragninger op, og der arrangeres fælles støttesystemer på tværs. Flemming, som siden er blevet projektleder i Brobold, har beskrevet tilgangen således:

”Brobold handler om at få mennesker, som ellers traditionelt har stået udenfor, ind i et lokalt fællesskab. Vi opfinder ikke noget nyt, men vi indfører systematik og metodik i arbejdet. Brobold arbejder med eksisterende ressourcer for at opnå yderligere effekt, for at få den gruppe yderligere ind og for at få større effekt ud af det arbejde, der bliver lavet i forvejen. Der er en masse mennesker, som gerne vil redde verden, men der er ikke mange, som går i vejs med det eksisterende.”

(Interview med Flemming)

Flemming taler frem, at Brobold vil bearbejde og re-orientere de eksisterende infrastrukturer, så det handler mindre om ejerskab over ressourcerne end om at skabe sammenhænge og samspil på en måde, hvor idrætsforeninger kapacitetsopbygges til at kunne indtage en mere central plads i deres lokalsamfund. Altså får den fælles lokalsamfundsmæssige opgave forrang for organisatoriske grænsedragninger.

Selvom infrastruktur-perspektivet orienterer foreningen imod sit lokalsamfund, så er det dog stadig relevant at tænke foreningen som fælles-forvaltet ressource, der betinger foreningens bæredygtighed og handlekraft ift. lokalsamfundet. Det er mere end almindeligt ressourcekrævende at lave fodboldtræning for grupper med støttebehov på byens betingelser og at navigere i forskellige forvaltningers, institutioners og almene boligområders infrastrukturer. I det arbejde er der fare for, at foreningens fokus på kerneydelsen, fodbold og frivilligt foreningsliv, kan drukne. Samtidig kræver det en særskilt værdimæssig orientering mod mangfoldighed i foreningen ikke kun at mobilisere de mest ressourcestærke potentielle medlemmer. Derfor er det på én gang relevant at artikulere foreningens kapacitet som del af et systemisk samspil, som fælled, og som et åbent, værdibaseret fællesskab.

Jeg præsenterede de abduktivt udviklede perspektiver og analyser for Nørrebro Uniteds forretningsudvalg på en historie-workshop i sommeren 2023. De blev modtaget som relevante ift. at udfolde spændinger i klubbens historie og som pejlemærker for klubbens fremtidige praksis.

De her tre perspektiver, som du ligesom sætter op, de repræsenterer på en eller anden måde også nogle forskellige holdninger, som kom i konflikt der i 2017. Men de har på en eller anden måde fundet en balance, de der forskellige udgangspunkter. Der er et gensidigt afhængighedsforhold mellem de der tre perspektiver, for os i hvert fald. Det er måske i virkeligheden den balance, som

vi har fundet. Altså, hvor vi er opmærksomme på, at alle dele skal tilgodeses, men der er behov for, at vi værner om alle tre perspektiver, ikke?

(Workshop med Niels)

OPSAMLLENDE DISKUSSION

I Nørrebro United har arbejde med foreningens lokalsamfundsforhold på forskellige måder været en gennemgående bestræbelse. Det er tydeligt, at der er meget på spil i forholdet, og at det har stor betydning, hvordan foreningen orienterer sin tilgang til lokalsamfundet, og med hvilke perspektiver forholdet forstås. Igen gennem artiklen argumenterer jeg for, at lokalsamfundsforholdet er komplekst med modsatrettede dynamikker, men også med store udviklingsevner, hvilket kræver forståelse for det komplekse forhold og betydningen af samspillet. At NBU har dygtiggjort sig i samspillet mellem de tre orienteringer, har gjort, at tilsyneladende interne modsætningsforhold er blevet ændret til en oplevet balance af komplementære aspekter. Foreningen går en balancegang mellem foreningen, som en institution, der har til opgave at forvalte begrænsede fælles ressourcer bæredygtigt; foreningen, som et åbent og værdibaseret fællesskab, som stiller sig til rådighed for lokalsamfundets børn og unge, og foreningen som en aktør, der går foran i forhold til at skabe nye infrastrukturelle forbindelser og orkestrere et komplekst aktørmæssigt samspil i lokalsamfundet. Samtidig tyder denne analyse på, at de tre analytiske perspektiver gør det lettere at stille skarpt på de forskellige dynamikker og skelne mellem dem, hvilket åbner op for målrettet arbejde på at balancere foreningens forhold til lokalsamfundet. Balancen mellem de forskellige tilgange bliver en styrke i Nørrebro United, som motiveres til at engagere sig yderligere i og med sit lokalsamfund.

Ved at supplere de brede politiske hensigtserklæringer, de statistisk repræsentative overblikke over hele populationens bevægelsesvaner og frivillige engagement og de grundlæggende strukturelle kritikker af foreningslivets eksklusionsmekanismer med studier af atypiske, komplekse, foranderlige og partikulære cases fra foreningens perspektiv, kan der åbne sig nye betydningshorisonter, som definerer og grænsedrager anderledes og åbner op for andre forklarings- og udviklingsmuligheder både for idrætsforskning og foreningsliv. Jeg har i dette casestudie fulgt Egholm og Kaspersens kald på åbne og dybdegående undersøgelser, som ikke tager udgangspunkt i præfabrikerede begreber, men i stedet fokuserer på a posteriori at producere forslag til, hvad der er på spil i sagen. Ved at antage en position tæt på de foranderlige processer og praksisser, bliver det muligt at fremkalde nye relevante perspektiver på, hvad der er på spil i forholdet mellem idrætsforening og lokalsamfund, og dermed kunne forklare betingelserne for en forenings lokalsamfundsarbejde.

Casestudiet slår ikke noget endegyldigt fast og kommer ikke med generelle udsagn men med forslag. Dog vil jeg argumentere for, at de tre analytiske perspektiver, jeg har fremskrevet, taler ind i og fremkalder nogle forhold, som generelt er på spil mellem foreninger og deres lokalsamfund på måder, der forhåbentlig også vil være relevante for andre aktører i andre sammenhænge. Perspektiverne kan kvalificere, hvad der er på spil, og hvad må der gøres, for at det kan udvikle stærkere forhold mellem flere foreninger og deres lokalsamfund, end det er tilfældet i dag. Hvis en forening kun betragtes som en fælles ressource, som et åbent fællesskab eller som en del af sit lokalsamfund overses altså væsentlige dele af, hvad der er på spil i foreningslivet, og dermed bliver det sværere at opdyrke stærkere lokalsamfundsforhold, fordi alle tre orienteringer kan styrke en forening. Analyserammen kan dermed bruges til at tydeliggøre, hvad der er på spil i foreningers forhold til deres lokalsamfund.

LITTERATURLISTE

- Agamben, G. (2012). *Hvad er et dispositiv? - og to andre essays*. Århus: Forlaget Slagmark
- Agamben, G. (2019). *Brugen af kroppene*. København: Forlaget THP
- Agergaard, S. & D. Karen *Social Issues in Sport, Leisure, and Health*. London: Routledge.
- Bek, Kaare Dybvad (2019, 21. november) *Deadline*. DR. København: Danmarks Radio
- Bevæg dig for livet (2023). *Bevæg dig for livets idræts- og motionsvaneundersøgelse 2023*
Tværgående rapport. <https://www.idan.dk/media/aokny0og/bevaeg-dig-for-livets-idraets-og-motionsvaneundersoegelse-2023-tvaergaaende.pdf>
- Brobold. *Vision*. <https://www.brobold.dk/>
- Bundgaard, Evald, Bjarne Ibsen & Jørn Hansen (2024). *Idrættens og civilsamfundets knaster. Kritiske samfundsvidenskabelige analyser*. Odense: Syddansk Universitetsforlag
- Christensen & Christensen, 2021: *Børn og unge i get2sport-foreningerne*. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- DBU (2024). *Vinderen af 'En Del af Noget Større'-prisen 2023 skal findes*: <https://www.dbu.dk/nyheder/2024/februar/vinderen-af-en-del-af-noget-stoerre-prisen-2023-skal-findes/>
- DIF (2023). *Ny pris hylder idrættens sociale indsatser*. <https://www.dif.dk/nyheder/2023/10/ny-pris-hylder-idraettens-sociale-indsatser>
- DBU København. (2019). *Baggårdsfodbold*. https://issuu.com/dbukoebenhavn/docs/fodboldmagasinet_k_benhavn_nr.3_32539b978d86ae
- Easterling, K. (2021). *Medium Design: How to Work on the World*. Verso Press.
- Egholm, L., & Kaspersen, L. B. (2021). *A Processual-relational Approach to Civil Society*.

- I Egholm, L., & Kaspersen, L. B. (red.) *Civil Society: Between Concepts and Empirical Grounds*. Routledge. Routledge Advances in Sociology
- Elmose-Østerlund, K. Marlene Rosager Lund Pedersen & Bjarne Ibsen. (2017). *Foreningsidrætten anno 2015 – status og udviklingstendenser*. Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.
- Engel-Schmidt, J. & H. Natorp, C. B. Thomassen, C. R. Lund, P. P. Hansen og P. Bisgaard (2023) *Minister og organisationer: Vi skal hjælpe foreningslivet i stedet for at mistænkeliggøre det*. <https://www.altinget.dk/idraet/artikel/minister-og-organisationer-vi-skal-hjaelpe-foreningslivet-i-stedet-for-at-mistaenkeliggoere-det>
- Enhedslisten (2019). *Delprogram: Det mener Enhedslisten om kulturpolitik*. Godkendt af Enhedslistens hovedbestyrelse d. 31. august 2019. (tilgået 17.1.24).
- Epinion (2023). *Frivillighedsundersøgelsen 2023*. For DGI, DIF og Bevæg dig for livet. <https://www.dif.dk/media/wpflbseh/befolkningsundersoegelse-frivillighed-2023.pdf>
- Espersen, H. H., T. Fridberg, A. G. Andreasen og N. W. Brændgaard (2020) *Frivillighedsundersøgelsen 2020. En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde*. København: VIVE
- Esposito, R. (2012) *Terms of the political. Community, Immunity, Biopolitics*. Fordham University Press
- Esposito, R. (2019). *Communitas. Fællesskabets oprindelse og skæbne*. Forlaget THP.
- Frandsen, M. S., & Andersen, J. (2018). *Aktionsforskning og sociale læreprocesser i udsatte boligområder: en modfortælling til parallelsamfundsdiskursen*. *Social Kritik: Tidsskrift for social analyse & debat*, 30(153), 41-51.
- Flyvbjerg, B. (2010). *Fem misforståelser om casestudiet. i: Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag, 463-487.
- Hall, G., & Reis, A. (2019). *A Case Study of a Sport for Development Programme in Brazil*. *Bulletin of Latin American Research*, 38(3), 317-332.
- Haraway, D. (2021). *At blive ved besværet. Om at skabe slægt i Chthulucæn*. Forlaget Mindspace
- Huron, A. (2018). *Carving out the Commons: Tenant Organizing and Housing Cooperatives in Washington, DC*. University of Minnesota Press.
- Høyer-Kruse, J. (2023).
- Ibsen, B., & Levinsen, K. (2019). *Foreninger og frivillige i samspil med kommunale institutioner og forvaltninger 2018*. Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet. *Movements Bind 2019 Nr. 6*
- Ibsen, B., J. Møller, I. Sørensen, A. Aagaard og L. Thuesen. (2009). *Foreningslivet i Danmark. Under udvikling eller afvikling?*. Red. G. L. Svendsen. Esbjerg: Syddansk Universitet
- Järvinen, M & N. Mik-Meyer (2017) *Kvalitativ analyse. Syv Traditioner*. København: Hans

- Reitzels Forlag: <https://kvalitativanalyse-syvtraditioner.digi.hansreitzel.dk/?id=154>
- Knudsen, A. (2023). DBU-direktør: Vi vil gerne løse samfundsudfordringer, men vi er »først og fremmest et fodboldforbund« i Idrætsmonitor, 20. januar 2023 tilgået via. <https://idraetsmonitor.dk/nyheder/art9176418/Vi-vil-gerne-l%C3%B8se-samfundsudfordringer-men-vi-er-%C2%BBf%C3%B8rst-og-fremmest-et-fodboldforbund%C2%AB>
- Kvist, A. (2022). Kampen om Nørrebroparken. Om lokalsamfundskonflikt, styrkeforhold og betingelser for fællesskab i den tætte by i Nordiske Udkast 2022, 2.
- Kvist, A. (2023a). Fra klumpspil til samspil. Midtvejsevaluering af Broboldprojektets metoder, udfordringer og potentialer som organisering af foreningsidræt på lokalsamfundets præmisser. <https://forskning.ruc.dk/en/publications/fra-klumpspil-til-samspil-midtvejsevaluering-af-broboldprojektets> (tilgået 17.1.2024)
- Kvist, A. (2023b). Deltagelsens Støttesystem og Infrastruktur. Tilgængeliggørelse af idræt åbner verden op. I Kvist, A., Bertelsen, A., Munch, S., Lund, N. & Grønvad, J. (Red.) Tilgængeliggørelse af foreningsliv. Social idrætsudvikling målrettet børn og unge fra udsatte boligområder på Nørrebro. Center for Boligsocial Udvikling
- Kvist, A. (under udgivelse) kommende ph.d.-afhandling. Roskilde Universitetsforlag
- Kvist, A. & S. Schütt (2021) Et ufærdigt fælles sted. Om omsorgsfuld facilitetsudvikling mellem den almene boligforening AKB Lundtoftegade og idrætsforeningen Nørrebro United i Social Kritik 164
- Københavns Kommune (2023). Kultur- og fritidspolitik 2023–2026. <https://www.kk.dk/sites/default/files/2023-04/Kultur%20og%20Fritidspolitik%202023-2026%20V2%20WEB.pdf>
- Layder, D. (1998). Sociological practice: Linking theory and social research. 1-208. Sage publishing
- Mathiesen, I. H., & Volckmar-Eeg, M. G. (2022). En abduktiv tilnærming til institusjonell etnografi—et bidrag til sosiologisk kunnskapsutvikling. Norsk sosiologisk tidsskrift, (1), 9-23.
- Nordea Fonden. Lyst til at deltage <https://nordeafonden.dk/det-stoetter-vi/lyst-til-at-deltage> (tilgået 16/1/24)
- Ollman, B. (2015). Marxism and the philosophy of internal relations; or, How to replace the mysterious 'paradox' with 'contradictions' that can be studied and resolved. I Capital & Class 2015, Vol. 39(1) 7– 23
- Ostrom, E. (1990). Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press.
- Red Barnet. Hvordan kan det danske foreningsliv bidrage til at tage godt imod børn? <https://taggodtimod.redbarnet.dk/frivillige/det-trygge-faellesskab/hvordan-kan-det-danske-foreningsliv-bidrage-til-at-tage-godt-imod-boern/> (tilgået 16/1/24)
- Van der Roest, J-W., Van der Werff, H., & Elmose-Østerlund, K. (2017). Involvement and Commitment of Members and Volunteers in European Sports Clubs: A Comparison of

- the Affiliation, Voluntary Work, Social Integration and Characteristics of Members and Volunteers in Sports Clubs Across Ten European Countries. Syddansk Universitet. https://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/centre/c_isc/euprojekt/sivsce_wp3_report.pdf?la=en&hash=1FAC148A11E667BEA169B0439749FBBC66E19DFB
- RUC (2023) Ny forskning: Sådan kan fodbold skabe social forandring. <https://ruc.dk/nyheder/ny-forskning-saadan-kan-fodbold-skabe-social-forandring>
- Ryom, K (2017). Unge, holdspil og medborgerskab. Det dårlige selskab? Et lokalt aktionsforskningsprojekt på Ydre Nørrebro. Ph.d.-afhandling Københavns Universitet
- Sherry, E. & K. Raw (2022). Sport, Social Inclusion, and Development i The Oxford Handbook of Sport and Society., red. L. Wenner. Oxford: Oxford University Press
- Tesfaye, M. & J. Møller (2020). Debat: Fodbold er god integration tilgået via. <https://avisendanmark.dk/danmark/debat-fodbold-er-god-integration>
- TV2 Kosmopol (2017). Fodboldklub trækker sig fra Mjølnerparken efter skyderier. <https://www.tv2kosmopol.dk/kobenhavn/fodboldklub-traekker-sig-fra-mjolnerparken-efter-skyderier>
- Wenner, L. (2023). The Oxford Handbook of Sport and Society. Oxford: Oxford University Press
- Yin R. K. (2018). Case Study Research and Applications: Design and Methods (Sixth). SAGE Publications.
- Østerlund, L. D. & S. H. Larsen (2023). Social inclusion and institutionalisation of urban lifestyle sports i Social Issues in Sport, Leisure, and Health, red. S. Agergaard og D. Karen. London: Routledge